

Kabinetti

SM:n lausuntopyyntö

Tasavallan presidentin kanslian lausunto siviilitiedustelulainsäädäntöä valmistelleen työryhmän mietinnöstä (8/2017)

Suomen turvallisuusympäristö sekä Suomeen kohdistuvat uhat ovat viime vuosina merkittävästi muuttuneet. Suomen sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden uhat limittyvät toisiinsa, ne ovat luonteeltaan monimutkaisia sekä nopeasti muuttuvia. Suomen turvallisuudesta vastaavilla viranomaisilla ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaan riittäviä toimivaltuuksia suorittaa tiedustelutoimintaa Suomen turvallisuuteen liittyvien uhkatietojen hankkimiseksi. Kuten työryhmämietinnön kansainvälinen vertailu osoittaa, erottuu Suomi tältä osin merkittävästi muista Suomen kaltaisista maista. Suomi on tällä hetkellä tiedustelutiedon osalta vahvasti riippuvainen kansainvälisen yhteistyön kautta saamasta tiedosta. Tiedustelun merkitys on kasvanut myös teknologisen kehityksen myötä. Tietoliikenne- ja verkkotiedustelu ovat tulleet pysyvästi eri turvallisuusviranomaisten toimintakeinoiksi, ja se on yksi keskeinen valtioiden käytössä oleva keino suojata valtiollista turvallisuutta.

Tiedustelulainsäädäntöä säädettäessä joudutaan pohtimaan oikeuksien ja velvollisuuksien suhdetta ja tasapainoa. Vaarana nähdään, että vahvempi tiedustelukyky loukkaa yksilön ja yksityisyyden suojaa. Samalla on kuitenkin pohdittava, eikö oikeus turvalliseen elämään ole aivan perustuvanlaatuinen, vaikka sellaisenaan sitä ei ole perustuslakiin kirjattukaan.

Suomen turvallisuutta vahvistavien säännösten on oltava oikeasuhteisia ja tarkkarajaisia perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta. Oikeusministeriön työryhmä (41/2016) on jo aiemmin selvittänyt luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaa koskevan perustuslakisäätelyn tarkistamista. Työryhmän ehdottama perustuslain 10 § 4 momentin muutos on edellytys sille, että ehdotetut siviilitiedustelua koskevat säännöt voidaan kokonaisuudessaan säätää tavallisessa lain säätämisyjärjestyksessä. Lisäksi samaan aikaan puolustusministeriön johdolla on valmisteltu sotilastiedustelulakia. Tiedustelutoimintaan on lisäksi kohdistettava tehokas ja uskottava oikeudellinen (OM:n mietintö 18/2018) ja parlamentaarinen valvonta (eduskunnan Tiedustelun parlamentaarinen valvonta – työryhmän mietintö). On tärkeää, että tiedustelua koskevat lainsäädäntömuutokset käsitellään kokonaisuutena.

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan yhteinen kokous yhteensovittaa esityksen mukaan siviili- ja sotilastiedustelua. Tiedusteluviranomaisten on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että kaikki sellaiset tapaukset, joilla voi olla merkitystä Suomen ulkopolitiikan tai kansainvälisten suhteiden näkökulmasta, tuodaan viipymättä yhteisen kokouksen tietoon.

Suomen lainsäädännön on pystyttävä aikaisempaa paremmin vastaamaan muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen. Siksi esitetty siviilitiedustelua koskeva lainsäädäntö olisi saatava voimaan mahdollisimman nopeasti.

Teemu Tanner
Kansliapäällikkö

Minna Huikkonen
Neuvonantaja
